

De koe van de toekomst heeft een lagere stikstofuitstoot

Koeien die minder stikstof uitstoten, zit daar een deel van de oplossing van het stikstofprobleem? Als het aan Roald van Noort ligt wel.

Vasco van der Boon
Arnhem

Roald van Noort is bestuursvoorzitter van CRV, met 23.000 aangesloten veehouders en jaarlijks tien miljoen verkochte doses ('rietjes') de grootste verkoper van stiersperma in Europa. 'Ik ben trots dat we oplossingen kunnen bieden.'

V De stikstofcrisis leidde vorige maand tot twee trekkertochten naar Den Haag. Een boerenopstand?

'We zijn in elk geval getuige van grote maatschappelijke onrust. Er is veel boosheid bij boeren. Maar ik ben mordicus tegen deze polarisatie. We zullen het met elkaar moeten oplossen. Dan helpt het niet als iemand om halvering van de veestapel roept. Hoe zou het land reageren als een regeringspartij het aantal auto's wil halveren? Het helpt ook niet dat de provincie Brabant boeren verplicht te investeren in emissiearme stallen met ontplofende bomvloeren en hun ongebruikte vergunde stikstofruimte afpakt.'

V Is er een grens aan de hoeveelheid vee die Nederland aankant?

'Met big data en DNA-analyse kunnen we koeien fokken die 10% voerkosten besparen'

Roald van Noort
bestuursvoorzitter CRV

'Aan alles is een grens. De landbouw ligt terecht onder het vergrootglas. Maar minder dieren is niet de oplossing. We moeten normen afspreken voor emissies. Dat stimuleert innovatie en biedt een enorme kans voor een nieuw delta-plan voor de landbouw en de inrichting van Nederland.'

Boeren zijn niet het probleem, maar de oplossing. Boeren vervullen meerdere rollen. De klassieke rol is voedselvoorziening. Met 820 miljoen mensen met honger in de wereld is daar nog een hoop te doen. Ik zeg niet dat Nederland die moet voeden, maar we kunnen wel de benodigde landbouwtechnologie exporteren. Kennis kun je alleen exporteren, als je thuis kunt oefenen.

Een nieuwe rol is dat de landbouw als enige een afdoend alternatief biedt voor fossiele brandstoffen. En de landbouw kan fijnstof afvangen. Wij kunnen koolstof en stikstof vastleggen en omzetten. Een nieuwe visie op de landbouw moet die rollen verder ontwikkelen.'

V Gaat CRV koeien fokken die de stikstofcrisis helpen oplossen?

'Als eerste fokkerijorganisatie startten wij twee jaar geleden met het meten van voeropname. Eind dit jaar monitoren we daar 1600 koeien op. Met die big data en DNA-analyse kunnen we koeien fokken die 10% voerkosten besparen. Dat scheelt de boer twee cent per kilo melk. Dat leidt direct tot minder uitstoot van broeikasgas en fosfaat. Sinds vorig jaar werken we ook hard aan minder uitstoot van stikstof als fokwaarde.'

V Het duurt lang voor resultaat zichtbaar is?

'Dat kan best snel. Zo hebben wij afgelopen tien jaar de levensduur van koeien met een jaar verlengd. In Nieuw-Zeeland, waar CRV een grote vestiging heeft, vermarkten we al stieren op basis van hun fokwaarde voor een lager ureumgehalte in melk. Dat gaat gepaard met minder ureum in de urine en minder uitspoeling naar het grondwater. In Nieuw-Zeeland doen bijna vijf miljoen koeien buiten hun behoefte. Te veel nitraat in het water is daar een groot probleem.'

Via genetische selectie verminderen we van Nieuw-Zeelandse koeien de uitscheiding met 3,2 kilo stikstof per jaar. Dat is 4,2% minder dan een gemiddelde koe in Nieuw-Zeeland. Dat geeft ook

minder broeikasgas. Nieuw-Zeelandse rundvee is wel een ander ras dan Nederlandse koeien. Grazing Friesian in plaats van Holstein Friesian. Maar de route van Nieuw-Zeeland is ook interessant om in Nederland het ureumgehalte in urine en de ammoniakemissie te verlagen.'

V Het stikstofprobleem is dus niet tot Nederland beperkt, zoals sommigen beweren?

'Wat Nederland nu meemaakt, gaat de rest van de wereld ook meemaken. Nieuw-Zeeland, maar ook Duitsland, Delhi en China kampen met te hoge emissies. Ik ben trots dat we oplossingen kunnen bieden.'

DNA-analyse in combinatie met da-

Roald van Noort, bestuursvoorzitter van fokkerijorganisatie CRV

CRV startte twee jaar geleden met het meten van de voeropname van koeien. FOTO: SIESE VEENSTRA VOOR HET FINANCIËLE DAGBLAD

ken vooral uit ruwvoer zoals gras methaan, minder uit krachtvoer.'

V Tegen klimaatverandering moeten koeien sojabonen eten uit voormalig tropisch oerwoud en minder Nederlands gras?

'Als de recorder uitstaat,' lacht Van Noort met een blik op het opnameapparaat op tafel, 'zeg ik: ja. Als die aanstaat, antwoord ik: nee. We kunnen trouwens ook krachtvoer van eigen bodem maken, uit bietenblad bijvoorbeeld.'

Circulaire landbouw zonder vee is onmogelijk. Ook de mens hoort onderdeel van die kringloop te zijn. Nu wordt 30% van de levensmiddelen verspild. Gebruik dat als veevoer of voor biogas. Nu gaat vaak snijmais in de biogasvergister. Zonde. Mest, ook van mensen, is waardevol. Vul het fosfaattekort in de landbouw aan door fosfaat terug te winnen uit de riolering en maak biogas van de rest. Dat is nog verbindend ook.'

V Wat moet er nog meer in uw deltaplan?

'Over export wordt nu moeilijk gedaan, maar de 10 miljoen mensen in het Rijn-Roergebied zitten dicht bij onze boeren dan veel Nederlandse consumenten. Alle boter zetten we weg in een straal van 500 kilometer. De minister moet pan-Europese landbouwafspraken maken over regionale specialisatie. Wij produceren voor de regio Groot-Nederland.'

Wij aan welke regio kaas maakt. Dan selecteren wij genetisch in ons Dairy Breeding Centre in het Friese Wirdum bijbehorende kaaskoeien. Of boterkoeien. Of koeien met A2A2-melkeiwit tegen allergie. De toekomst is maatwerk van gecertificeerde melkstromen. Niet meer alle melk op een hoop.'

V Is Urus/CRI, waarmee Rabobank adverteert, groter dan CRV?

'Ik vraag me af wanneer Rabo, die ook onze huisbankier is, met ons gaat adverteren', antwoordt Van Noort getergd. 'CRV is een coöperatie, net als Rabo, en de grootste coöperatieve vee fokker in de wereld. Naar wereldwijde omzet is Urus/CRI nummer een, daarna komt het beursgenoteerde Genus ABS en zijn wij nummer drie.'

ta-verzameling zorgt voor een stroomversnelling. Met Agrifirm, FrieslandCampina en Wageningen meten wij de adem van 15.000 koeien met sniffers, sensoren. Een mega-investering. Sniffers kosten €3000 tot €5000, maar de nieuwste, de methaan-sniffer GreenFeed, kost wel €60.000.

Methaan is een 25 keer zo sterk broeikasgas als kooldioxide. Door genetische selectie verwachten we de methaanuitstoot van koeien met 30% terug te brengen in dertig jaar. Boeren selecteren nu al op koeien met minder uitstoot. Overigens hebben wij de methaanuitstoot al sterk teruggebracht omdat we sinds de oorlog minder koeien hebben en meer krachtvoer gebruiken. Bacteriën in de pensmaag ma-